

Kjeld Schyttes Levnedsoptegnelser.

Ved Chr. Behrend.

Det er ikke ualmindeligt, at de, der har ejet eller forfattet Haandskrifter, har benyttet tomme Blade i disse til at indføre Oplysninger om sig selv eller deres Slægt. Saaledes ogsaa med et Haandskrift i det kgl. Bibliotek (Thott 4to 1044); det indeholder en større Afhandling om latinske Udtryk og Talemaader af Achilles Andreæ Toxotius, paa Dansk: Kjeld Andersen Schytte¹⁾, der døde 1680 som Præst i Kongsted; denne har i Manuskriptet indført nogle Optegnelser om sit Levned, og til disse har hans Son yderligere gjort nogle Tilføjelser. Det meste er paa Latin og her oversat; hvor Originalen bruger Dansk, er det betegnet ved Anførselstegn.

Den 12. April 1641 sagde jeg Farvel til Skolen i Slagelse og rejste til København i Haab om der at tilforhandle mig (beskæftige mig med) humane og literære Studier, og der blev jeg under Chr. Longomontanus' Rektorat tilligemed de øvrige Kandidater, af hvilke der var c. 130, examineret af de berømmelige Professorer, og efter at have aflagt Hornene²⁾ blev jeg d. 19. Juni Borger i det berømmelige københavnske Akademi (Universitetet), hvor der til Stilprøve af Dekanen Hans Svaning blev dikteret følgende Stof [Den latinske Stil udelades her].

Den 19. Juni 1642 blev jeg af min navnkundige Præceptor, Prof. Thomas Bang, sendt til Helsingør, bestemt til Lærer for den ansete kgl. Toldskriver dersteds Jørgen Beiers³⁾ Son, hvilket Hverv jeg forestod i et Tidsrum af 1 Aar med Undtagelse af 9 Uger med saa megen Troskab og Flid, som jeg formaaede, saaledes som Anbefalingsbrevet, der blev mig overgivet af Prof. Bang, mere end tilstrækkelig viser. Herfra vendte jeg 8 Dage efter Paaske 1643 tilbage til København for at fortsætte mine Studier. Gud give, det alt maa blive hans hellige Navn, hans Kirke og Jesus Christus til Ære, og mig og mine Venner til Gavn og Frelse.

Stolende paa Guds Hjælp og paa min berømmelige Præceptor, Th. Bangs, Anbefaling underkastede jeg mig d. 10. Febr. 1644 den theologiske Eksamen [Bangs Anbefaling medtages ikke her]. Prydet med dette Vidnesbyrd har jeg med 12 andre theologiske

¹⁾ Han var Søn af Anders Nielsen Schytte, Præst i Tostrup og Roum i Viborg Stift, og født 2. Juni 1619.

²⁾ En spøgefuld Ceremoni, som de nye Studenter maatte gennemgaa.

³⁾ Toldskriver Jørgen Beyer † 1655 havde bl. a. Børn en Son Jørgen, som var født 1630.

Kandidater (af hvilke kun den sidste, ved Navn Hilarius Ph. B.¹⁾) blev forkastet) under Eksaminatorerne Hans Resen, Niels Schandorph og Peter Spormann, givet mit Attestationsstudium en glædelig og lykkelig Vending. Gid, Gud, at alt maa føje sig til dit Navns Ære og min egen Frelse. Resen examinerede i Troens Led, hvori jeg først fik dette Spørgsmaal: Hvor har Gud først aabenbaret sin Villie? Svar: I sine Love, nemlig Skabelsen og Prædestinationen; derpaa opløste jeg Artiklen om Skabelsen Led for Led efter dens Aarsager, idet jeg citerede Beviserne efter selve Kilden. Dernæst tilfaldt mig som andet Spørgsmaal: Om gode Gerninger var en væsentlig Del af Poenitensen. Jeg svarede Nej. Ogsaa nogle andre Spørgsmaal om gode Gerninger og Forklaring om Sakramenterne i Almindelighed maatte jeg udvikle. I Bibelkundskab, hvor Schandorph examinerede, gengav jeg Fortællingen om Abraham i Genesis Kap. 14—18, Gedeons Historie; desuden blev jeg examineret i Apostlenes Gerninger fra Kap. 11 til 15. Til sidst havde jeg, examineret af Spormann, at løse det Spørgsmaal, om Abraham var en Profet. Jeg svarede Ja ifølge Abimelechs Historie (Genesis 20), hvor han med fulde Ord kaldes Profet af Gud selv. Desuden et Spørgsmaal om Jacobs dobbelte Profeti.

Samme Aar Lørdagen nærmest ved Paaske rejste jeg til Aastrup, en adelig Gaard ved Elverdam, hvor jeg et halvt Aar var Opdrager for den ansete Mathias Mikkelsens Børn med saa stor Troskab, som jeg formaaede. Da jeg tog Afsked med dette Hverv til stor Sorg for mine kære Værtsfolk, rejste jeg første Onsdag efter Mikkelssdag tilbage til København, og da jeg der havde fortsat mine Studier til Paaske, opnaaede jeg imidlertid d. 14. Okt. med godt Udfald Dimission, med Hans Resen som Dommer.

D. 9. April 1645 tog jeg Afsked med Muserne i København og rejste efter Anmodning af min Ven Calundanus til Herfølge, hvor den afdøde Præst Hr. Søren N[ie]lsen Gammelby's Søn blev betroet til min Undervisning og Optugtelse; men da jeg havde været der omtrent en Maanedes Tid, blev jeg ved den hellige Guds og min kære Herre Christen Skeels²⁾ Kaldelse d. 8. Maj kaldt tilbage til København og bestemt til Lærer for den unge Adelsmand Otto Skeel. Hellige Gud, som selv har kaldet mig, svigt ikke denne Kaldelse, men skænk mig Naade og Kræfter og led alle Lærerens og Elevens Studier og Bestræbelser uden Anstød, saa at Fromhedens og Flidens Fod ikke støder an, at dit hellige Navns Ære haves for Øje, og at selve Drengens Frelse fremmes.

¹⁾ Maaske philosophiæ baccalaureus; hvis det ikke er Begyndelsesbogstaverne i hans Navn.

²⁾ Rigsraad Christen Skeel † 1659, han ejede bl. a. Vallø; hans Søn Gehejmerraad Otto Skeel var født 1633 og døde 1695.

Da vi havde arbejdet i Vallø 3 Aar paa Musernes Helligdomme, og min adelige Ven Skeels Studier der var forløbet efter Ønske med Jehovas Velsignelse, besluttede hans Fader, en Mand, som ikke nok som kan berømmes for sin Fromhed og Retskaffenhed, at kalde sin elskede, eneste Søn til Akademiet i København, for at han kunde fortsætte sit videnskabelige Løb, som han med saa stor Iver havde begyndt hjemme, paa Musernes hellige Løbebane iblandt Apollos ærværdige indviede Præster, og naa til Maalet, næret af Chariternes uforfalskede Mælk. Vi havde til Vært den berømmelige Thomas Bang fra Paaske til Mikkelsdag 1648, da vi blev kaldt hjem og boede i Vallø indtil den Tid, der var bestemt til Christian IV.s Begravelseshøjtidelighed og Frederik III.s Krowning. Da vi var rejst hen for at se disse festlige Handler, vendte vi hjem til Vallø.

Den 26. Marts 1649, 2. Paaskedag blev jeg med gunstigt Varsel og Guds Hjælp hørt i Kongsted¹⁾ Kirke. Ske din Villie, Herre, til din Ære og Jesu Kirkes Bedste.

Den 4. Apr. s. A., Ambrosius Dag, var jeg med min kære Skeel Fadder for en Søn af Hr. Niels i Valleby, han blev kaldt Laurits; jeg havde ogsaa 1½ Aar før været Fadder for hans Datter Margaretha i den adelige Hr. Skeels Navn.

Den 29. Juli 1649 var jeg Vidne ved Præst i Farstrup Jens Pedersen [Farstrup's Søn's Daab; han blev efter salig Albert Due kaldet Albert.

[Sønnens Tilføjelser]:

Den 17. Juni 1673 fik jeg, J o h a n n e s A c h i l l i s T o x o t i u s (Hans Kjeldsen Schytte), akademik Borgerret af de berømmelige Professorer i Sorø.

»Anno 1655 den 24. Septembris ved tu slet om Natten er jeg J o h a n n e s A c h i l l i s T o x o t i u s født«, da Solen fortsatte sit Løb gennem Vægtens Tegn »oc er opnæfnt efter min Sal. Mor-Fader.

1656 den 27. Octob. ved 11 slet Formiddag er min Broder A n d e r s K j e l d s ø n S k y t t e født.

1661 den 11. Julii« omtr. Kl. 1 Efterm. »er min kieriste Søster S u s a n n a K i e l d s - D a t t e r S k y t t e²⁾ født.

1665 den 25. Julii er min allerkieriste ja sødeste Moder A b i g a e l H a n s - D a t t e r saligen bortsofvet udj Herren oc nu salig hos Gud«.

¹⁾ Jeg antager, at Regiochorana betyder Kongsted, hvor han siden blev Præst.

²⁾ Hun døde 7. Juni 1724 i Karise, hvor hun var gift med Præsterne Hans Christensen Mule, Rasmus Blad og Henrik Jørgensen Hatting.

Ao. 1675 d. 30. Juli blev jeg J o h a n n e s T o x o t i u s
 Dekan ved det ottende Bord i det kgl. Kommunitet.

»Anno 1678 d. 2. Febr. Klochen 1 om Natten døde minBroder
 A n d e r s s K i e l d s s ø n S k y t t e udj Kongsted Præstegaard
 i hans Alderss 22 Aar«¹⁾.

¹⁾ Kjeld Schytte døde 4. Novbr. 1680 i Kongsted, Sønnen, Hans,
 druknede 1681 i Sorø.
